

## 21. PROBLEMY WSPÓLCZESNEGO ŚWIATA I SPOSOBY ICH ROZWIĄZYWANIA

24. Problemy współczesnego świata i sposoby ich rozwiązywania.	<p>1) wymienia główne problemy współczesnego świata, np.: terroryzm, wojny, głód, zagrożenia demokracji, choroby, globalizacja, itp.,</p> <p>2) potrafi wymienić przykładowe sposoby rozwiązywania problemów współczesnego świata, np.: postęp naukowo-techniczny, działalność wybranych instytucji międzynarodowych, takich jak ONZ, OBWE.</p>
--	---

### Pojęcia:

**Cywilizacja - poziom** rozwoju osiągnięty przez daną społeczność w pewnym okresie historycznym, przede wszystkim w dziedzinie kultury materialnej, zwłaszcza nauki i techniki.

**Degradacja** – pogorszenie czyjejs sytuacji, obniżenie wartości, zwyrodnienie

**Degradacja środowiska** – zniszczenie środowiska naturalnego

**Demografia** – nauka o prawidłowościach rozwoju ludności w konkretnych warunkach gospodarczych i społecznych badanego terytorium.

### Główne przyczyny problemów:

- **lokalnych konfliktów zbrojnych** – przyczyną są problemy narodowościowe i etniczne (np. Kosowo w byłej Jugosławii czy problem Kurdów w Turcji i Iraku czy też problem arabsko – izraelski, który jest jednocześnie problemem religijnym) ; problemy religijne i spory terytorialne (rywalizacja Indii i Pakistanu o Kaszmir).
- **bezrobocia** – w państwach wysoko rozwiniętych przyczyną jest automatyzacja, ciągle nowe technologie, komputeryzacja co spowodowało spadek zatrudnienia. W krajach słabo rozwiniętych główną przyczyną jest niska specjalizacja i słabo rozwinięty przemysł. niskie kwalifikacje pracowników i wysoki przyrost naturalny.
- **głodu** – kłęski żywiołowe (susze, powodzie, nieurodzaj), ale także konflikty zbrojne (szczególnie w Afryce), wysoki przyrost naturalny w krajach biednych oraz warunki klimatyczne, które nie zawsze sprzyjają rozwojowi rolnictwa
- **chorób** – w krajach rozwiniętych przyczyną chorób jest wysoki poziom rozwoju przemysłu co spowodowało degradację środowiska naturalnego a także niszczenie powłoki ozonowej. Do przyczyn chorób możemy również zaliczyć bardzo szybkie tempo życia, stres, brak ruchu, nieprawidłowe odżywianie się. W krajach słabo rozwiniętych przyczyną chorób jest głównie niedożywienie, brak higieny, niski poziom medycyny i brak leków.
- **degradacji środowiska naturalnego** – główną przyczyną jest prowadzenie przez człowieka rabunkowej eksploatacji surowców naturalnych i nadmierny rozwój przemysłu

### Charakterystyka najważniejszych problemów występujących we współczesnym świecie

Problemy polityczne	
▪ lokalne konflikty zbrojne	<p><b>Konflikty na tle narodowościowym i etnicznym</b> – na terenie byłego ZSRR narody Czezeńców, Azerów, Ormian dążą do usamodzielnienia się i założenia własnego państwa. W byłej Jugosławii walczyli Serbowie z muzułmanami i Chorwatami (Bośnia). W kosowi zetknęły się nacjonalizm serbski i albański. Na Cejlonie rywalizują Syngalezi z Tamilami. W Ruandzie i Burundii wybuchła wojna domowa między plemionami Tutsu i Huti.</p> <p><b>Konflikty na tle religijnym</b> – Irlandia Północna (walka między katolikami i protestantami), konflikt izraelsko – arabski</p>

	<b>Spory terytorialne</b> – o dostęp do morza między Etiopią i Erytreą w Afryce. Spór między Indiami i Pakistanem o Kaszmir.
▪ dezintegracja w stosunkach międzynarodowych	Brak zgodności państw ONZ w sprawie wojny w Iraku.
▪ zagrożenia demokracji	Na świecie nadal istnieją kraje o charakterze totalitarnym – Chiny, Korea Północna, Libia, Kuba. Niektóre kraje pomagają organizacjom terrorystycznym (np. Libia, Irak, Syria). Demokracja jest zagrożona we wszystkich tych państwach, w których toczą się walki wewnętrzne bądź sytuacja gospodarcza jest bardzo trudna. Wówczas rządy silnej jednostki wydają się jedynym sposobem na zapewnienie stabilizacji i opanowanie chaosu wewnętrznego.

<b>Problemy społeczno ekonomiczne</b>	
▪ dysproporcje w rozwoju gospodarczym	Świat jest bardzo podzielony biorąc pod uwagę poziom życia ludności i poziom rozwoju gospodarczego. Dlatego możemy wyodrębnić tzw. „bogatą północ” czyli bogate i wysoko rozwinięte kraje położone na półkuli północnej. Zaliczamy do nich USA, Kanadę, kraje Europy Zachodniej czy Japonię. Na południowej półkuli leży Australia i Nowa Zelandia.. Jednocześnie ubogie kraje półkuli południowej określa się jako „ubogie południe” – są to kraje Afryki, Ameryki Łacińskiej i części Azji. Kraje wysoko rozwinięte to te, w których roczny produkt PKB na 1 mieszkańca przekracza 10 tys. USD; w krajach słabo rozwiniętych nie przekracza on 2 tys. PKB. 70% światowego potencjału ekonomicznego i technologicznego przypada na 30 krajów.
▪ zadłużenie	Poszczególne kraje mają zobowiązania płatnicze wobec wierzycieli (innych państw, banków komercyjnych). Większość kredytów została zaciągnięta w latach 70-ych XX w. Ich suma kilkakrotnie wzrosła w związku z narastaniem odsetek i wahaniami kursu USD. Przykładem jest Polska, której dług zagraniczny w 1980 r. wynosił 22,3 mld USD, a w 1985 r. wynosił 30 mld mimo spłacenia 20 mld pierwotnego zadłużenia. Obecnie Ministerstwo Finansów podaje, że dług zagraniczny wynosi (na koniec stycznia 2003) ponad 28 mld USD. Do krajów Najbardziej zadłużonych zaliczamy: Brazylię, Meksyk, Indie, Indonezję, Chiny, Rosję.
▪ bezrobocie	W ostatnich 20 latach znacznie wzrosło tzw. bezrobocie globalne. W większości krajów świata przekroczyło 10%, a są kraje w których sięga nawet 60% (Nikaragua), w Albanii i Iranie wynosi ok. 50%. Większości krajów Europy Środkowo – Wschodniej wynosi ono około 10-20%. W krajach rozwiniętych bogaci otrzymują opiekę socjalną. Nie jest to możliwe w krajach biednych co powoduje migracje w poszukiwaniu pracy.
▪ głód i niedożywienie	Oblicza się, że głoduje około 10% ogółu ludności świata. Mimo, że generalnie na świecie produkuje się wystarczającą ilość żywności jednak większość z niej przypada na kraje „bogatej północy”. Kraje te produkują nawet nadwyżkę żywności jednak jej magazynowanie i transport są zbyt drogie. Do krajów, których ludność często nie zaspokaja głodu zaliczamy Mozambik, Czad, Etiopię, Sudan, Somalię, Rwandę – kraje afrykańskie. Problem głodu bądź niedożywienia dotyczy 87 krajów i prawie 350 mln ludzi.
▪ choroby	W krajach wysoko rozwiniętych rozwijają się tzw. choroby cywilizacyjne – alergie, narkomania, nowotwory, choroby układu krążenia i choroby serca. W krajach słabo rozwiniętych rozwijają się głównie choroby zakaźne (brak szczepionek) do których zaliczamy gruźlicę, czerwonkę

	czy cholere. Szczególnie niebezpieczną chorobą jest AIDS. W niektórych krajach Afryki zakażonych wirusem HIV jest połowa ludności.
--	--

<b>Problemy cywilizacyjno – kulturowe</b>	
▪ degradacja środowiska naturalnego	Nastąpiły zmiany w światowym ekosystemie. Wyrab lasów tropikalnych prowadzi do zwiększenia dwutlenku węgla w atmosferze. Pyły i dymy przemysłowe również powodują zanieczyszczenie powietrza (emisja siarki, dwutlenku węgla, związków azotu). Wszystko to prowadzi do tzw. efektu cieplarnianego – wzrostu temperatury i zmian klimatycznych. Następuje pustoszenie gleb w Afryce i Azji. Gwałtownie zwiększa się ilość produkowanych przez ludzi śmieci.
▪ problemy demograficzne	Wysoki przyrost naturalny w krajach biednych. W krajach wysoko rozwiniętych przedłużenie życia ludności dzięki rozwojowi medycyny. Na Ziemi żyje ponad 6 miliardów ludzi. Naukowcy obawiali się o to, że na Ziemi może zabraknąć miejsca – przy tym tempie przyrostu. Prawie 60% ludzi mieszka w krajach biednych a tylko 15% w krajach bogatych – tam występuje ujemny przyrost naturalny i starzenie się ludności.
▪ zacofanie cywilizacyjne	Niski poziom wykształcenia w krajach słabo rozwiniętych. Liczba analfabetów wśród dorosłych w latach 90-ych XX wieku przekroczyła miliard – głównie w Afryce i Azji (z wyjątkiem tzw. azjatyckich tygrysów – Singapuru, Tajwanu, Hong Kongu, Południowej Korei). W krajach europejskich występuje widocznie tylko w Albanii i w Portugalii. W krajach wysoko rozwiniętych pojawiło się zjawisko wtórnego analfabetyzmu – brak zrozumienia znaczenie czytanego tekstu.

<b>Przykłady działań podejmowanych w celu rozwiązywania wybranych współczesnych problemów ludzkości</b>
---

<b>Problemy</b>	<b>Sposoby ich rozwiązywania</b>
konflikty polityczne	Dąży się do rozwiązania kwestii spornych na drodze pokojowej. Służą temu organizacje międzynarodowe, głównie ONZ jako międzynarodowy mediator. Przy czynnym udziale ONZ zakończono m.in. konflikt w Kambodży czy w Jugosławii. ONZ stosuje 3 sposoby rozwiązania problemu: mediacja, sankcje ekonomiczne, interwencja zbrojna w celu przywrócenia pokoju lub obrony państwa napadniętego („Pustynna burza”)
zadłużenie	Sposobem walki jest anulowanie części długu krajom, które wykazują się wzrostem gospodarczym – Polsce umorzono 7 z 13 mld USD, które była winna tzw. Klubowi Londyńskiemu. Część długu można przekazać dłużnikowi z przeznaczeniem na ochronę środowiska naturalnego.
bezrobocie	Opieka socjalna i zasiłki dla bezrobotnych. Organizowanie prac publicznych, bezpłatne przyuczenie do zawodu, kursy kwalifikacyjne, udzielanie pożyczek i pomoc przy zakładaniu własnej małej firmy.
głód	Udzielanie kredytów przez kraje wysoko rozwinięte na modernizację rolnictwa, opracowano nowe odmiany bardziej wydajnych zbóż, pomoc dla głodujących organizowana poprzez agendy ONZ (FAO)
choroby	profilaktyka chorób zakaźnych, szczepienia ochronne, programy

	walki z narkomanią wśród młodzieży
degradacja środowiska	Zakaz wykorzystywania freonu. Powstawanie międzynarodowych programów ochrony środowiska naturalnego – konferencja ONZ w Sztokholmie (1972), konferencje międzynarodowe (SZCZYT Ziemi w Davos w 2000 r.). Kontrola poziomu zanieczyszczeń. Powstają firmy recyclingowe, które zajmują się utylizacją i przerabianiem śmieci (surowce wtórne).
zbyt duży przyrost naturalny	kontrola urodzin (Indie i Chiny), programy zwiększające świadomość społeczeństwa, środki antykoncepcyjne
analfabetyzm	wprowadzenie obowiązku szkolnego, inwestowanie w oświatę i w naukę